

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

ŽELEZNIŠKA ZVEZA SLOVENIJE Z MORJEM

Uspešno delovanje akcijskega odbora — Ljubljanski denarni zavodi so pripravljene prispevati 80 milijonov za zgradbo proge Kočevje-Sušak

Sušak, 28. novembra. Dopisniku zagrebških »Novosti« je dal sušaški župan dr. Ružič zanimive izjave o akciji za zgradbo železniške zveze Slovenije z morjem. O potrebi zgradbe te za gospodarski razvoj dravske banovine in sušaške luke velevažne železniške proge se je že mnogo razpravljalo na raznih gospodarskih in strokovnih konferencah. V zvezi s tem je bilo lansko leto osnovan poseben akcijski odbor za zgradbo proge Kočevje-Sušak, v katerem so zastopniki Sušaka, Ljubljane in Zagreba.

Te dni je imel akcijski odbor, ki mu načeljuje sušaški župan dr. Ružič, v Beogradu konferenco, po kateri je obvestil vse merodajne činitele o vseh podrobnostih, ki so v zvezi z izvedbo tega načrta. Vsi merodajni krogi so izrazili svoje popolno razumevanje ter obljubili vso možno podporo. Ministrski predsednik general Peter Živković je pokazal za to vprašanje veliko zanimanje in izjavil, da bi se takoj pričelo z zgradbo te proge, če bi bilo mogoče kriti stroške iz rednih dohodkov. Ker pa tega kritja trenutno ni, bo treba iskati drugo rešitev.

Akcijiski odbor je skušal zainteresirati zasebni kapital

in je stopil zato v stik z Zvezo denarnih zavodov v Ljubljani. Doslej je prejel odgovore posameznih slovenskih denarnih zavodov, ki izjavljajo v načelu, da so pripravljeni investirati za zgradbo te proge 80 milijonov dinarjev. Prihajajo pa še vedno nadaljni odgovori, tako da to še ni končna vsota, ki bi jo prispevali slovenski denarni zavodi. Akcijiski odbor se je obrnil tu-

di na Savez novčanih zavoda v Zagrebu, od katerega pa je prejel odgovor, da razmer na denarnem trgu ne dopuščajo zagrebškemu zavodom spuščati se v tako dolgoročne in velike angažmane.

Naloge akcijskega odbora so v glavnem razdeljene na tri etape, in sicer: da izdelajo obširen elaborat o potrebi zgradbe te zveze s trgovskega, prometnega, nacionalnega in turističnega stališča, da zainteresirajo za stvar vse pristojne činitele in tretjič, da angažirajo v čim večji meri domači kapital in potom njega tudi inozemski kapital. Doslej je akcijski odbor v glavnem vse to že izvršil, v prvi polovici meseca decembra pa se bo vršila v Ljubljani ponovna seja, na kateri bodo sprejeti sklepi za nadaljno delo.

V elaboratu, ki ga je akcijski odbor izročil merodajnim činiteljem v Beogradu, se naglašajo

potreba zgradbe železniške zveze Slovenije z morjem in povdara, da gre ves promet iz naše bogate pokrajine zaradi prevelike oddaljenosti od naše obale v Trst in na Reko. Ta promet je znašal v l. 1928 v izvozu 280.302 toni, v uvozu pa 131.663 tone, skupno torej 411.965 ton. Od vsega tega je šlo v Trst 186.101 tona, a na Reko 225.864 ton. Razen tega vodi preko dravske banovine glavna prometna žila Jadran-Dunaj-München. Z zgradbo proge, ki bo vezala našo obalo s to prometno žilo, ne bomo opustili samo našega lastnega prometa od tujega vpliva, nego bomo odprli tudi promet srednjeevropskih držav k naši obali.

Pristaniški promet je za narodno go-

spodarstvo velike važnosti. Če se upoštevajo, da od ene same tone blaga, ki gre skozi luko, ostane raznim gospodarskim in delavskim interesom okrog 100 dinarjev in prav toliko državi na vozni, odnosno drugih pristojbinah, potem znaša po gornji statistiki izguba, ki jo trpimo vsako leto, okrog 80 milijonov dinarjev. Če se k temu prišteje še tranzit tujega blaga, se ta številka malone podvoji.

Druga važna stvar, ki govori za čim prejšnjo zgraditev zveze med savsko in dravsko banovino ter morjem, je **vprašanje razvoja naše trgovske mornarice**.

ki mora imeti čim večjo zaslombo v domačem prometu. Z zgradbo projektirane proge bi se nadomestila sedanja 330 km dolga tretjerazredna proga Sušak-Ljubljana z drugorazredno, za 106 km krajšo progo. Tujci, ki prihajajo na jadransko obalo, bi se potem ne posluževali več krašje zveze na Trst in Reko, marveč bi potovali preko našega ozemlja. Vse to bi omogočilo dokaj naglo amortizacijo kapitala v iznosu 250 milijonov dinarjev, potrebnega za zgradbo te proge.

V tem smislu je bila sprejeta resolucija, ki je bila dostavljena vsem pristojnim činiteljem. V resoluciji se posebej poudarjajo interesi savske in dravske banovine na zgradbi te proge, ki so obenem interesi vsega našega gospodarstva, turizma in končno tudi naši nacionalni interesi. V zvezi s potrebo zgradbe te proge je akcijski odbor apeliral na merodajne činitele, naj se obenem tudi zgradi zvezna proga Bakar-postaja, Bakar-pristanišče in zveza z Martinščico.

Zunanje politična debata v čl. parlamentu

Dr. Kramarč o razoroževanju in odnošajih z Nemčijo — Oster odgovor na nemško vmešavanje v čl. notranje zadeve

Praga, 28. nov. V poslanski zbornici se je nadaljevala razprava o državnem proračunu za l. 1931. V debato so posegli poljski poslanec Chobot, narodni socialist David in pa dr. Kramarč.

Dr. Kramarč se je v daljšem govoru bavil z gospodarsko krizo in nasvetoval vladi, naj bi prišla misliti na akcijo za splošno znižanje cen. Nato je prešel na zunanje politično delo vlade ter ugotovil, da za enkrat še ni misliti na kako uspešno razorožitev, dokler ne bo prišla tudi sovjetska Rusija z razorožitvijo. Francija je s predčasno izpraznitvijo Porenja dosegla baš nasprotno, kar je pričakovala. V zahvalo za to je nemški narod glasoval za hitlerjevce in aplaudiral Stahhelmu, ki je manifestiral v demilitarizirani porenjski coni. Končno je celo doživela govor zunanjega ministra Curtiusa, ki je izjavil, da Nemčija ne zahteva samo razorožitve, temveč tudi revizijo mirovnih pogojev. Zato ni čudno, če Francija že danes obžaluje, ker ni zavarovala svojih meč pred izpraznitvijo Porenja. Češkoslovaška mora zato posvetiti vso svojo pozornost vojski ter poskrbeti, da bo pripravljena za vsak slučaj. Govor nemškega zunanjega ministra Curtiusa o praških demonstracijah

kaže, da so v Berlinu o češkoslovaških razmerah in težnjah zelo slabo poučeni. Naloga nemškega poslanika v Pragi bi bila, poučiti zunanega ministra Curtiusa, da ne goji nihče v Pragi sovražstva proti nemški kulturi. Češkoslovaški narod pa je in bo vedno čuval ugled svoje države in zato bi bilo tudi umestno, da se dr. Curtius v vmešava v njegove notranje zadeve ter kaže kot poklicani zaščitnik vseh Nemcev in nemške kulture.

Za dr. Kramarč so govorili še nemška socialistka Kirpalova, komunist Kopecky in bivši minister Najman, ki se je podrobno pečal z vprašanjem nemških zvočnih filmov ter ugotovil, da je bil protest praške javnosti docela upravičen, ker je še danes v okviru češkoslovaške države mnogo krajev, kjer je državni jezik osvoren, češkoslovaški narod se prav nič ne boji nemškega bojkota, ker bi v tem slučaju bila prva posledica, da bi češkoslovaške tvrdke opustile najmanj 50 nemških ravateljev, ki imajo milijonske dohodke. Češkoslovaški niso bili nikdar prištejani ekstremnega nacionalizma, zahtevajo pa s polno pravico, da se nihče ne vmešava v njihove notranje zadeve.

Spor v vodstvu Stahlhelma

Vodstvo Stahlhelma nezadovoljno s svojo delegacijo v Rimu — Opravečanje Stahlhelma pri Hindenburgu

Berlin, 28. novembra. Nedavni poset zastopnikov nemškega Stahlhelma v Rimu in tamonjske fašistične manifestacije so zbudile ne samo v inozemstvu, marveč tudi v nemških političnih krogih veliko pozornost tembolj, ker je znano, da je častni predsednik Stahlhelma, državni predsednik Hindenburg. Komentarji tega nastopa Stahlhelma so končno prisilili Hindenburga, da je zavezal svoje stališče k temu rednemu posetu in pobratimstvu z Mussolinijem. Hindenburgovi izjavi, ki jo je podal te dni zastopnikom tiska, pripisujejo tem večjo važnost, ker se Hindenburg ni hotel odpovedati častnemu predsedstvu te organizacije niti takrat, ko so jo od njega zahtevale vse nemške stranke. Hindenburg je izjavil, da nikakor ne more razumeti, kako so sploh mogli predstavniki Stahlhelma po-

tovat v Rim in se sploh približati Mussoliniju. Kako so mogli pozabiti, pravi Hindenburg, kaj je Mussolini delal po izbruhu vojne proti Nemčiji, kako je pisal o nemškem narodu in kako konsekventno zatira Nemce na južnem Tirolskem. V političnih krogih smatrajo, da se more ta izjava Hindenburga tolmačiti obenem kot indirektni demant vstavi o nemško - italijanski zvezi, o kateri se zadnje dni mnogo razpravljalo.

Berlin, 28. nov. V vodstvu Stahlhelma je izbruhnil velik spor zaradi obiska njegove delegacije pod vodstvom dr. Heinka pri Mussoliniju. Vodstvo Stahlhelma je prvotno odobrilo ta obisk ter celo določilo način pozdrava, ki naj ga izrečejo zastopniki Stahlhelma Mussoliniju. Sedaj pa je na pritisk državnega predsednika Mussolinija, ki je pisмено izrazil svoje nezado-

voljstvo s tem pozdravom, nastopilo proti stahhelmovcem, ki se mude v Italiji.

V odgovoru, ki ga je poslal vodstvo Stahlhelma maršalu Hindenburgu, izjavlja, da je bilo presenečeno zaradi postopanja dr. Heinka v Rimu in da ne odobrava izročitve častnega znaka Stahlhelma predsedniku Mussoliniju. Nadalje se skuša opravičiti na ta način, da izraža sum, da je bila večina stahhelmovcev, ki so se udeležili italijanske ekskurzije, pristašev narodno socialne stranke.

Kdor je čital liste, ki stoje v tesnih odnošajih s Stahhelmom, se dobro spominja, da so vsi ti listi podrobno poročali o italijanskem potovanju in označevali avdienco pri Mussoliniju kot prav poseben uspeh. Nastop maršala Hindenburga pri vodstvu Stahlhelma pa se splošno komentira kot izraz njegovega nezadovoljstva proti Mussoliniju, ki mu ne more odpustiti, da je bil po izbruhu svetovne vojne eden glavnih protinemških agitatorjev v Italiji ter je najbolj pozival italijansko vlado, naj napove vojno Avstriji in Nemčiji.

Pogreb Velje Vukičevića

Beograd, 28. novembra. Danes ob 9. dopoldne se je vršil popolnoma tiho in skromno pogreb bivšega ministrskega predsednika Velje Vukičevića. Po želji rodbine so izostale vse sicer običajne pogrebne svečanosti. Pogreba so se udeležili samo rodbinski člani in najožji prijatelji pokojnika.

Napredovanje profesorjev

Beograd, 28. novembra. »Službene novice« objavljajo ukaz o napredovanju profesorjev. Med drugimi so napredovali v I/4 a Fran Ferjan na III. realni gimnaziji v Ljubljani, dr. Matko Heric na realki v Mariboru, Peter Prosen na realki v Novem mestu, Franc Dolžan, profesor realke v Ljubljani, Anton Burgar, direktor realke v Kočevju in Andrej Prebl na II. državni gimnaziji v Ljubljani. V I/4 dr. Janko Kotnik, profesor realke v Mariboru in Fran Vrhovnik, profesor realke v Ljubljani. V I/6 Alojz Žitnik, profesor I. državne gimnazije v Ljubljani, v II/1 Fran Trost, vodni učitelj v Ljubljani in v II/2 Josip Čok, strokovni učitelj v Ljubljani.

Nesreča italijanskega letala

Rim, 28. nov. Na letališču v Lonate je padlo vodno letalo italijanske vojne mornarice v žilne napeljavne visoke napetosti ter se zrušilo na zemljo. Oba pilota sta bila pri tem bita.

Proces v Moskvi

Obtoženi priznavajo krivdo, da so hoteli s sabotažo v industriji uničiti sovjetsko gospodarstvo in izzvati intervencijo inozemstva

Moskva, 28. novembra. Industrijski proces v Moskvi se nadaljuje ob nezmajšanem zanimanju javnosti. V sredo zvečer in v četrtek jutraj je obtoženec Čarnovski obširno popisal svoje protirevolucionarno delo, ki ga je začel v upanju, da bo možno z inozemsko pomočjo, posebno pa Francije, vrediti sedanji sovjetski sistem v Rusiji in obnoviti stari režim.

Ko je obtoženec izčrpano obrazložil načrt protirevolucionarjev za industrijsko obnovo Rusije v slučaju zmage protirevolucije, je očrtal svoje destruktivno uelo v industriji.

Obtoženec Kuprijanov je priznal svojo krivdo in popisal svoje uničevalno delo v tekstilni industriji. Po Kuprijanovu se je to destruktivno delovanje izražalo v tem, da so se ustanovljale nepopredne tvornice, izrabljale neracionalno surovine za produkcijo tkanin, z uničevanjem tekstilnih strojev in s splošno sabotažo petletnega industrijskega načrta.

Protirevolucionarna tekstilna organi-

zacija je bila ustanovljena l. 1919 s pomočjo angleškega in francoskega posništva in je stopila v stike z bivšimi ruskimi industriji v inozemstvu.

Namen te organizacije je bil povzročiti gospodarske težkoče in pospešiti inozemsko intervencijo v Rusiji. Po Kuprijanovu je bil zaslišan Fedotov.

Moskva, 28. nov. Na včerajšnji popoldanski razpravi je podal beseden in v zaporu skoraj 30 let Fedotov, predsednik zavoda za tekstilne preiskave, senzacijeno izjavo. Navajal je med drugim, da je bil lani umrli inž. Lopatin glavni akter sabotažne akcije. Lopatin je užival pri sovjetski vladi velik ugled in je bil svedečeno svedčano pokopan na državne stroške. Tudi obtoženi Čarnovski je zelo obremenjeval umrlega Lopatina, vendar pa je priznal, da je udi sam dobro vedel za načrte sabotažne akcije. Zveza tekstilnih inženirjev je prejela četrt milijona zlatih rubljev provizije, ker je naročila tekstilne stroje in bombaž iz Anglije.

Mezdno gibanje v angleških premogokopih

Pogajanja med podjetniki in rudarskimi organizacijami o novih mezdah — Organizacija zmanjšane produkcije premoga

London, 28. nov. AA. Upajo, da bodo prepričali premogovno stavko, ki grozi izbruhniti prihodnji teden v Southwalesu. Pogajanja med interesiranimi strankami napredujejo uspešno. Včeraj je narodno mezdno razsodišče razpravljalo o pritožbah iz revirjev, kjer so lastniki premogovnikov znižali plače.

Danes se sestane konferenca rudarskih delegatov. Kakor poročajo, bo konferenca predlagala, naj se vprašanje razporedbe delovnega časa in skrajšanja delovnika začasno odloži, dokler ne stopi v veljavo prodajni načrt.

Medtem bo osrednji premogovni prodajni svet, v katerem so zastopani lastniki

vseh premogovnih revirjev, določil tonazo produkcije v vsakem premogovnem okraju za prvo četrtletje 1931. Ker se je povpraševanje po premogu znatno zmanjšalo, bo premogovna produkcija v primeri s preteklim letom znatno zmanjšana.

Vsi podatki o produkciji bodo javljeni posameznim izvršnim svetom raznih revirjev, ki bodo nato dodeli vsakemu premogovniku gotovo količino produkcije.

V Cumberlandu in v južnem Walesu je bil med delodajalci in delojemalci dosežen sporazum o razporedbi delovnega časa.

V Lancashiru se bo vršilo o tem vprašanju danes glasovanje.

Nova zaupnica Tardieujevi vladi

Pariz, 28. nov. V parlamentarni razpravi o dovolitvi naknadnih vojaških kreditov 650 milijonov frankov za izpolnitev zalog orožja in municije, izbranih zaradi vojaških ekspedicij v Maroku in Siriji, so radikalni socialisti izjavili, da bodo za ne glasovali pod pogojem, če bo vlada ustanovila poseben znanstveni vojaški zavod, ki bo uporabljal nove iznajdbe za izpolnitev francoske narodne obrambe. Radikalni so izdelali podoben načrt za ustanovitve tega zavoda in izvedbo drugih zgradb ter ga predložili vladi, ki pa ga je odklonila. Češ, da bi bilo potrebno posojilo, vlada pa ne namerava uvesti sistema izrednih državnih kreditov. Francija se bo rešila splošne gospodarske krize z ohranitvijo polnopolnega ravnotežja v proračunu. Socialisti so vztrajali na svojem predlogu, ki ga je vlada ponovno odklonila, pri čemer je postavila vprašanje zaupnice. Vladi je bila izglasovana zaupnica s 331 proti 253 glasovom.

Odbor za biološko proizvodnjo

Beograd, 28. novembra. AA. S sklepom ministra za socialno politiko in narodno zdravje so postavljeni za člane odbora za biološko proizvodnjo: dr. Adolf Nemeč, direktor higijenskega zavoda v Novem Sadu, dr. Milivoje Rankov, direktor higijenskega zavoda v Skoplju, dr. Emil Prahak, profesor higijene na medicinski fakulteti v Zagrebu, dr. Arnold Holste, profesor farmakologije na medicinski fakulteti v Beogradu, dr. Tihomir Simić, profesor bakteriologije na medicinski fakulteti v Beogradu, dr. Vojin Dimitrijević, državni kontrolor za zdravila rastlinskega izvora pri centralnem higijenskem zavodu v Beogradu, dr. Vojimir Kasić, bivši pristav centralnega higijenskega zavoda v Beogradu in dr. Dimitrije Ključić, pristav na šoli narodnega zdravja v Zagrebu.

Železniške dobave

Beograd, 28. novembra. Pri generalni železniški direkciji se je vršila včeraj licitacija za dobavo 1.4 milijona železniških pragov, 6.000 kubičnih metrov kretničnega materiala in 2.500 kubičnih metrov mostovnega materiala v skupni vrednosti nad 70 milijonov Din. Na licitaciji je sodelovalo 39 tvrdk. Dobavo so dobile izključno domače tvrdke.

Iz finančne službe

Beograd, 28. novembra. Z odlokom finančnega ministra je premeščen k finančni direkciji v Skopje Alojzij Marinič, pomožni knjigovodja dravske finančne direkcije. Pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani sta imenovani za uradnike Stana Vidmar in Julija Rojšek.

Poljski opozicijski poslanci izpušeni iz zaporov

Varšava, 28. novembra. Aretirani opozicijski voditelji Lieberman, Witosz in Putek so bili danes za kavcije od 5 do 10.000 zlotov izpušeni na svobodo. Istočasno je bil izpuščen bivši narodni demokratski poslanec Dembski proti kavciji 10.000 zlotov. Listi zatrjujejo, da je vlada vsem izpuščenim poslancem priporočila, naj se čim prej umaknejo iz političnega življenja.

Katoliška cerkev in nemški narodni socialisti

Berlin, 28. novembra. Katoliški generalni vikar v Mainzu Mayer znova povdarja v klerikalnem listu »Rhein-Mainische Volkszeitung«, da vztraja katoliška cerkev na svojem znanem stališču, da ne sme biti noben katoličan član narodno-socialistične stranke v Nemčiji in da člani te stranke tako dolgo ne morejo dobiti cerkvenih zakramentov, dokler se ne obvežejo, da bodo izstopili iz stranke.

Licitacija del za carinarnico v Ljubljani

Ljubljana, 28. novembra. Včeraj popoldne se je vršila v mestnem gradbenem uradu licitacija za zgradbo ljubljanske carinarnice, njenih pomožnih zgradb ter stanovanjske kolonije za carinske uradnike. Licitacije se je udeležilo 10 stavbnih tvrdk, 9 iz Ljubljane, 1 iz Zagreba. Zgradba vseh teh objektov je bila proračunana na 9.139.129.29 Din, najnižja ponudba je bila 7.253.944, najvišja pa 8.291.582 Din. Razlika je bila torej cel milijon. Mestni gradbeni urad bo poslal sedaj ves elaborat o licitaciji ministrstvu za zgradbe v Beograd v revizijo in kočnoveljavno odobritev.

Borzna poročila.

LJUBLJANKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.78. — Berlin 13.475 — 13.5075 (13.4925). — Bruselj 7.8905. — Budimpešta 9.8915. — Curih 1095.9 — Dunaj 795.22 — 798.22 (796.72). — London 274.78. — Newyork 56.485 — Pariz 222.33. — Praga 167.41 — 168.21 (167.81). — Trst 294.90 — 296.90 (295.90).

INOZEMSKA BORZA.

Curih: Beograd 9.1285. — Pariz 20.2875. — London 25.0736. — Newyork 516.40. — Bruselj 72. — Milan 27.015. — Madrid 57.30. — Amsterdam 207.8625. — Berlin 123.10. — Dunaj 72.70. — Sofija 3.7325. — Praga 15.3125 — Varšava 57.845. — Budimpešta 90.26. — Bukarešta 3.0625.

